

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 10 Sayı: 50 Volume: 10 Issue: 50

Haziran 2017 June 2017

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE BAĞLANMA STİLLERİNİN PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMINA ETKİSİ*

THE EFFECT OF ATTACHMENT STYLES ON PROBLEMATIC INTERNET USE IN HIGH SCHOOL STUDENTS*

Ulviye CERİTLİ**

Pervin NEDİM BAL***

Öz

Bu araştırma, lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin problemli internet kullanımı (PİK) üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim döneminde Konya ilinin çeşitli ilçelerinde eğitim gören 200 Anadolu Lisesi (109 kız, 91 erkek) öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar rastgele tabakalı örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkiler Yaşantılar Envanteri (Sümer, 2006a), Problemli İnternet Kullanım Ölçeği Ergen Formu (Ceyhan ve Ceyhan, 2014) ve verileri çözümllemek için de SPSS 22 programı kullanılmıştır. Araştırmanın sonucu, lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin PİK'ni etkilediğini göstermiştir. Elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmış ve bu araştırmanın farklı gelişim dönemleri üzerinde, farklı değişkenlerle tekrarlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma Stilleri, Problemli İnternet Kullanımı, Lise Öğrencileri.

Abstract

The purpose of this study is to analyze the effect of attachment styles on problematic internet usage (PIU) in high school students. The sample of the study involves 200 students (109 females, 91 males) that have been studied in Anatolian High Schools in different districts of Konya in 2015-2016 academic year. The sample is randomly selected through stratified sampling method. As a data collection tools, Personal Information Form, Experiences in Close Relationship Inventory (Brennan, Clark and Shaver, 1998) and Problematic Internet Usage Scale for Adolescents (Ceyhan and Ceyhan, 2014) were used and analyzed by the means of SPSS.22 Program. The results of the study showed that attachment styles affect the PIU among the high school students. <http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/live> separated from her husband The results have been discussed at the light of literature and it has been recommended that it is better to replicate this study with different variables and developmental phases in the future studies.

Keywords: Attachment Style, Problematic Internet Usage, High School Students.

1. GİRİŞ

Birey; doğumuyla birlikte içinde bulunmuş olduğu fiziksel, kültürel ve duygusal ortam içerisindeki etkileşimleri özümseyerek kişiliğinin ve ruhsal yapısının temellerini oluşturmaktadır. Geleceğin yetişkinleri olacak olan çocukların sadece fiziksel değil aynı zamanda duygusal ihtiyaçlarının karşılanması ileride sağlıklı birey olmasında çok önemli bir role sahiptir (Deniz, 2006). Bu ihtiyaçlarını kendi kendisine karşılayacak beceride olmayan bebek, ihtiyaçlarını karşılayan başka bir kişiye bağımlı olduğu görülmekte ve bu kişi genellikle bebeğin annesi ya da bakıcısı olmaktadır (Tüzün ve Sayar, 2006: 24). John Bowlby ve arkadaşları tarafından oraya konulan *Bağlanma Kuramında* birey; dünyaya geldikten sonra annesi ile kurmuş olduğu bu ikili ilişkinin, birey üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bireyin hayata ilk adım attığı evre olan bebeklik ve çocukluk döneminde, kurmuş olduğu ilk sosyal ilişki olan anne-çocuk ilişkisinin birey üzerinde kalıcı etkiler bıraktığını ileri sürülmüştür (Belsky, 2002). Bağlanma kuramına göre, eğer anne bebeğin ihtiyaçlarını tam olarak karşılıyor ve bu ikili ilişkiden bebek tam olarak doyum sağlıyorsa, birey güvenli bağlanma biçimi geliştirmektedir. Güvenli bağlanma biçimi geliştiren birey ise ilerleyen dönemlerde, kendi ile barışık, kendi yeterliliğine sahip, diğer insanlar ile olumlu ve gerçekçi ilişkiler geliştirebilecektir (Akın, 2011: 16-17).

* This article has been produced through using some of the data of the master thesis, " The Effect of Attachment Styles on Problematic Internet Use in High School" which has been done by Ulviye CERİTLİ (2016) at Institute of Educational Sciences of İstanbul University.

** Graduate Student, İstanbul University, Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance.

*** Assist. Prof. Dr., İbn Haldun University, Faculty of Educational Science, Psychological Counseling and Guidance.

Bunun aksine, bebek ve annesi arasındaki ilişki kaliteli değil ve bebek bundan doyum sağlamıyorsa, birey güvensiz bağlanma biçimi geliştirip, kendini ve diğerlerini olumsuz değerlendirerek, yakın ilişkilerde kaygılı bir yaklaşım geliştirecektir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Morsümbül ve Çok, 2011, Weimer, Kerns ve Olderburg, 2012). Çocukluk döneminde oluşan bağlanma biçiminin ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerine aktarılacak yaşam boyu devam ettirilmesi ise "içsel çalışan modeller" aracılığı ile sağlanmaktadır (Hamarta, 2004: 55). İki temel modelden (kendilik modeli ve başkaları modeli) oluşan bu model; bebeğin annesi ile yaşamış olduğu deneyimleri ışığında, kendini ve başkaları hakkında zihinsel temsiller oluşturup, bu temsilleri zamanla pekiştirerek içselleştirilmesidir (Hamarta, 2004: 55). Kendilik modeli, çocuğun kendisini nasıl değerlendirdiği, başkaları model ise diğer insanları nasıl değerlendirdiğini yansıtmaktadır (Bowly, 1969 akt., Pastore, 2013: 12; Hamarta, 2004: 56-57; Morsümbül ve Çok, 2011: 555). Bu içselleştirme ise bireyin bağlanma biçimlerini belirlemektedir. Buna göre, annesi ile olan iletişim ve deneyimleri sonucunda, kendilik ve başkaları modelini olumlu geliştiren birey güvenli bağlanma biçimi, kendilik ve başkaları modelinden herhangi birinde veya her ikisinde olumsuz temsil geliştiren birey ise güvensiz bağlanma biçimi geliştirmektedir (Belsky, 2002). İçsel çalışma modeline dayanan, Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından geliştirilen "Dörtlü Bağlanma Modeli" ergen ve yetişkinlerde bağlanma biçimini ölçmek için geliştirilmiştir (Sümer ve Güngör, 1999: 40). Bu model, her bir zihinsel temsilin (kendisi ve başkaları) iki farklı yönü olduğunu öne sürerek; güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma biçimleri olmak üzere, dörtlü modelden oluşmaktadır (Aydoğdu, 2013: 27; Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Dörtlü bağlanma modeli sınıflandırmasında, bağlanma stillerinin bireyin ruh haline, karakterine, problem karşısında ki tavır ve davranışlarına, sosyal ilişkilerine etkisi aşağıdaki gibidir.

a) Güvenli bağlanma stili: Çocukluk döneminde güvene dayalı bağlanma yaşayan bireyler, kendi ve başkaları ile ilgili olumlu zihinsel temsillere sahiptirler. Bunun sonucu olarak da kendilerini sevebilir ve başkalarını da güvenilebilir olarak değerlendirmektedirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991: 227). Ayrıca, çocukluk dönemlerinde annelerine sağlıklı bağlandıkları gibi ergenlik dönemlerinde akranlarına, yetişkinlik döneminde de partnerlerine sağlıklı bir şekilde bağlanabilmekte ve bu dönemdeki problemleri sağlıklı atlatabilmektedirler (Akin, 2011: 20; Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvensiz bağlanma stillerine göre (korkulu, saplantılı ve kayıtsız) daha az psikolojik semptomlar gösterdikleri gibi, ruhsal sağlık düzeyleri de daha yüksek oranda olmaktadır (Bonab ve Koohsar, 2011). Dolayısı ile güvenli bağlanan bireyler ruhsal açıdan daha sağlıklı bireylerdir ve bu da beraberinde daha sağlıklı toplum ve iletişimi getirmektedir (Egeci ve Gencoz, 2011: 23-27; Honari ve Saremi, 2014: 15). Diğer taraftan, güven temelinde bağlanma yaşayan bireylerde aidiyet duygusu geliştiği için, olumsuz arkadaş, sigara kullanma, alkol kullanma, uyuşturucu bağımlılığı, internet bağımlılığı gibi zararlı alışkanlıklar daha az görülmektedir (Güneş, 2014a: 21; Morsümbül, 2014).

b) Saplantılı bağlanma stili: Saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler benlik modelini değersiz (olumsuz) değerlendirirken, başkaları modelini olumlu değerlendiren, bireylerdir. Bu stile sahip birey, kendisini diğerlerinin gözünden değerlendirdiğinden dolayı, sürekli kendisini ispat etme eğilimindedir. Bu bireyler, samimi ve yakın ilişki kurmak istediklerini ancak, arkadaş ortamında kendilerini rahat hissetmediklerini, arkadaşlarına vermiş oldukları değer kadar kendilerine değer verilmediğini düşünerek, ilişkilerinde tutarsız ve kontrol odaklı davranmaktadırlar. Bunun sonucunda ise yakın ilişki kurmaya karşı, kaygılı bir yaklaşım geliştirmektedirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991, Weimer ve diğ., 2004). Ayrıca, sosyal ilişkilerinde reddedilme ve terk edilmeye dair yoğun kaygı yaşadıklarından dolayı; aitlik ihtiyaçlarını karşılamak ve sosyal iletişimlerini geliştirmek için teknolojiye dayalı iletişim kanallarını daha fazla kullanmaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Öztürk ve Mutlu, 2010: 1772). Bu durum da aşırı internet kullanımına sebep olmakta ve internet bağımlısı olma durumunu artırmaktadır (Morsümbül ve Çok, 2011; Odacı ve Çıkrıkçı, 2014; Özkan, 2013).

c) Korkulu bağlanma stili: Korkulu bağlanma stiline sahip bireyler, kendilerini ve başkalarını olumsuz değerlendirdiklerinden ve karamsar bir yapıya eğilimli olduklarından dolayı, destek almaktan ziyade daha çok kendi kendilerine idare etme tutumu sergilerler (Aydoğdu, 2013; Bartholomew ve Horowitz, 1991: 227; Chotai, Jonasson, Hagglöf ve Adolfson, 2005). Yakın ilişki kurmada, duygularını ifade etmekte zorlanan korkulu bağlanan birey, güvenli bağlanan bireylerin karşıtı özellikler göstermektedir. Başkalarını güvenilmez ve samimiyetsiz olarak değerlendiren bu bireylerin, diğer bağlanma stillerine göre çatışma seviyeleri daha yüksek olmaktadır (Weimer ve diğ., 2012).

d) Kayıtsız bağlanma stili: Kayıtsız bağlanma geliştiren bireyler; olumlu benlik ve olumsuz başkaları bilişlerine sahiptirler. Bu bireyler, diğer insanları kendilerinden daha az önemli ve değer verilebilir olarak görmektedirler. Bu nedenden ötürü, özerklik duyguları yüksek olduğu gibi; başkalarını reddetme,

sosyal ilişkileri gereksiz ve sıkıcı görme eğiliminde de olmaktadır. Öz saygıları yüksek olan bu bireylerin, herhangi bir problem karşısında işlevsel olmayan başa çıkma stratejileri kullandıklarından dolayı, yakın ilişkileri kısa süreli ve doyumsuz olmaktadır. Yardım talep etme ve başkalarına bağımlı olmayı reddettikleri için psikolojik semptomları yüksek, tedaviye yaklaşımları ise düşüktür (Aydoğdu, 2013: 20; Bartholomew ve Horowitz, 1991; Bonab ve Koohsar, 2011: 200).

Kişilik ve kimlik gelişimi bakımından anahtar bir evre olan ergenlik döneminin sağlıklı geçmesi kuşkusuz ki çocukluk döneminde gelişen bağlanma biçimi ile yakından ilişkilidir. Şöyle ki; eğer ergen, çocukluk döneminde ailesi tarafından ihtiyaçları zamanında karşılanmış ve keşfetme ihtiyacı güdülenmiş ise güvenli bağlanma biçimi geliştirecektir. Güvenli bağlanma biçimine sahip ergen ise bu dönemde karşılaştığı problemlerle baş etmede yeterli olacak ve bu dönemi sağlıklı bir şekilde geçirecektir (Karakuş, 2012: 34; Morsümbül ve Çok, 2011: 557). Bu dönemde sıkça rastlanan problemlerden biri olan problemli internet kullanımı da bağlanma biçimlerine dayanmaktadır (Debernardi, 2012; Odacı ve Çıkrıkçı, 2014; Özkan, 2013; Shin, Kim ve Jang, 2011). Aile ve sosyal çevre arasındaki dengeyi tutturamayan birçok ergen, aşırı internet kullanımından dolayı problemli internet kullanıcısı haline dönüşerek, aile, eğitim ve sosyal hayatında sorunlarla karşılaşabilmektedir (Ceyhan, 2008; Ko, Yen, Chen, Chen ve Yen 2005: 728).

İnternete, evde, okulda, iş yerinde insanoğlunun bulunduğu hemen hemen her yerde ulaşılabilir olması, bireylerin yaşamının büyük bir kısmını internet başında harcamasına yol açmaktadır. Bu durum da internetin aşırı kullanılmasına, bireyin günlük sorumluluklarını ertelemesine, çevresiyle olan ilişkilerini aksatmasına ve daha birçok olumsuzluklara sebebiyet vermesi ile internet kullanımı, problemli bir hale dönüşmektedir (Ögel, 2012). Dolayısı ile bu da, internetin aşırı kullanımından kaynaklanan sorunların araştırılmasını zorunlu kılmıştır. Bu alanda çalışan araştırmacılar, internetin aşırı kullanımı tanımlamak için şu kavramları kullanmışlardır: İnternet bağımlılığı - *internet addiction* (Hall ve Parson, 2001; Young ve Rogers, 1998); problemli internet kullanımı - *problematic internet use* (Davis, Flett ve Besser, 2002); patolojik internet kullanımı - *pathological internet use* (Davis, 2001); kompülsif internet kullanımı - *compulsive internet use* (Young, 2004). Tüm bu kavramlara ek olarak; siber bağımlılık, aşırı internet kullanımı, interneti kötüye kullanma gibi adlandırmalar da yapılmıştır (Davis ve Besser, 2002; Ögel, 2012: 107). Bu kavramların genel olarak ifade edilmiş biçimi olan, "internet bağımlılığının" Amerika Psikiyatri Birliğinin yayınladığı DSM-IV'de, Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınladığı ICD-10¹ da, ve uluslararası geçerliliği olan herhangi bir kuruluş/ yayın tarafından tam olarak tanınmaması; bu durumun farklı isimlendirilmesine sebep olmuştur (Beard ve Wolf, 2001; Dinç, 2010; Ögel, 2012: 107; Griffiths, 2000; Yellowlees ve Marks, 2007).

Günümüzde aşırı internet kullanımını tanımlamak için kullanılan en yaygın isimlerden birisi de 'problemli internet kullanımıdır'. Bu adlandırmanın internet bağımlılığından ayıran en temel özelliği, internet bağımlılığı, bir hastalık olarak ele alınırken; problemli internet kullanımı ise bireyin internet kullanımından dolayı günlük işlevini olumsuz etkileyen bir durum ve internet bağımlılığına sebep olan kullanım bozukluğu olarak ele alınmasıdır (Doğan, Işıklar ve Eroğlu, 2008; Yellowlees ve Marks, 2007). Beard ve Wolf (2001), Young'ın belirlediği internet bağımlılığı kriterlerinin, internet bağımlılığını ölçmede yetersiz kaldığını ve daha spesifik olarak tanımlanması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Bu duruma çözüm olarak ise Young'ın internet bağımlılığı kriterlerini eleştirerek, kriterlerden ilk beşini düzenleyip bağımlılık kavramı yerine "problemli internet kullanımı" kavramını kullanması olmuştur (Beard ve Wolf, 2001). Beard ve Wolf ' a göre bir birey, internette çevrimiçi olma ile zihinsel meşguliyet (1. kriter), çevrimiçi olmada giderek artan zaman harcamaları (2. kriter), internet kullanımını durdurma girişimlerinde başarısızlık (3. kriter), internet kullanmayı bıraktığında asabilik (4. kriter) ve interneti niyetlendiğinden daha fazla kullanma (5. kriter) kriterlerinden beşine cevap veriyorsa problemli internet kullanıcısıdır (Beard ve Wolf, 2001; Dinç, 2010: 18; Yellowlees ve Marks, 2007: 1448).

En son gösterge olan TÜİK 2015 verilerine göre, ergen grubunun internet kullanım oranının (%77,0) Türkiye ortalamasının (% 55,9) oldukça üzerinde olması, ergenlerin problemli internet kullanıcısı olmada büyük risk taşıdığını göstermektedir (Mestçi, 2007: 181). Kimlik ve kişilik gelişimi döneminde olan ergenin problemli internet kullanıcısı olması, ergenin hayatında kalıcı olumsuz etkiler bırakmasından dolayı bu konudaki araştırmaları artırmıştır. Yapılan araştırmalara göre (Doğan ve diğ., 2008: 108; Güneş, 2008: 209-213; Turan, 2008: 91), problemli internet kullanıcısı olan bir ergen şu sorunlarla karşılaşabilir; aile, arkadaş ve sosyal çevresi ile olan yüz yüze iletişiminin azalmasından dolayı, aile içi çatışma, sosyal yalıtılmışlık ve iletişim problemleri yaşayabilir. İnternette yapılan aktivitelerin içerdiği, ahlaki mesaj, şiddet içeren mesajlardan dolayı olumsuz kimlik oluşumu ve suça teşvikle karşı karşıya kalabilir. İnternette geçirilen zamanın artmasıyla birlikte, fiziksel rahatsızlıklar (uykusuzluk, göz yorgunluğu, sırt/boyun-baş-kas ağrıları

¹ICD (International Classification of Diseases) :Uluslararası Hastalık Sınıflandırılması (UHS) . Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanır. ICD-10 1999 yayınlanan, onuncu sayıdır.

vb) yaşayabilir. Sorumluluklarını erteleyerek akademik başarısında düşüş yaşayabilir. Myspace taklitçiliği² yaparak, kişilik gelişimi olumsuz etkilebilir. Problemlerle internet kullanımından dolayı ego sörfü³, enforografi⁴, blog ifşacılığı⁵, youtube-narsizimi⁶, , google takibi⁷, siberhondrik⁸, photolurking⁹, wikipedializm¹⁰, cheesepodding¹¹ vb problemlerle karşılaşabilir (Güneş, 2008: 209-213; Turan, 2008: 91). Son olarak da internet bağımlısı olabilir (Doğan ve diğ., 2008: 108)

Ergenlerin problemlerle internet kullanımından dolayı sayılan ve dahası olan sorunlarla karşılaşacak olması, bu alandaki araştırmaları zorunlu kılmıştır. Yapılan araştırmalara baktığımızda da (Deberdani, 2012; Odacı ve Çıkrıkçı, 2014; Shin, Kim ve Jang, 2011) bağlanma stilleri ve problemlerle internet kullanımı arasında ilişki olduğu görülmektedir. Ancak yapılan araştırmaların ergen grubu dışında olması ve yurtiçinde bu alanla ilgili çok az sayıda araştırma olması, bu araştırmayı gerekli kılmıştır. Diğer taraftan, bu araştırma çocukluk döneminde oluşan bağlanma stillerinin, ergenlik döneminde sıkça karşılaşılan problemlerle internet kullanımı üzerindeki etkisini ölçmesi bakımından da önem taşımaktadır. Özellikle kimlik ve kişilik gelişimi bakımından önemli bir döneme sahip ergenlerde, problemlerle internet kullanımını önleme bakımından, bağlanma stilleri ile olan ilişkisinin ölçülmesi ve ona göre önlemler alınması son derece önemlidir. Bu araştırmanın genel amacı; lise öğrencilerinde ki bağlanma stillerinin problemlerle internet kullanımı üzerindeki etkisini incelemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile problemlerle internet kullanımları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelemeye yönelik, betimsel araştırma modellerinden, ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı bir araştırmadır. Araştırmanın bağımsız değişkeni bağlanma stilleri puanları, sürekli değişkeni ise problemlerle internet kullanım puanları olmuştur.

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın örnekleme, betimsel araştırma modellerinden rastgele tabakalı örnekleme seçme yöntemiyle oluşturulmuş olup, oluşturulurken aşağıdaki dört adım izlenmiştir.

1. Konya ilçelerinin gelişmişlik düzeyine göre 3 kategoride sınıflandırılması yapılmış (Buluş, Erdoğan ve Özel, 2012; Konya Karman İlçeleri Sosyal Gelişmişlik Endeksi, 2011) ve sınıflandırma tablo 1’de gösterilmiştir.

Gelişmişlik Düzeyi Sıralaması	İlçe İsimleri
Birinci Derecede Gelişmiş İlçeler	Selçuklu, Meram, Karatay
İkinci Derecede Gelişmiş İlçeler	Ereğli, Karaman, Akşehir, Seydişehir, Kulu, Karapınar, Beyşehir, Cihanbeyli, Ilgın, Altnekin, Çumra, Sarayönü, Kadınhanı, Sarıveliler, Hadim,
Üçüncü Derecede Gelişmiş İlçeler	Ermenek, Başyayla, Yunak, Güneysınır, Kâzımkarabekir, Emirgazi, Çeltik, Doğanhisar, Yalıhöyük, Halkapınar, Akören, Bozkır, Hüyük, Tuzlukçu, Ayrancı, Taşkent, Derbant, Ahırlı, Derebucak

2. Bu 3 sınıflandırmadan, rastgele tabakalı örneklem seçim yöntemiyle 1. dereceden Meram ilçesi, 2. dereceden Seydişehir ilçesi, 3. dereceden ise Bozkır ilçesi seçilmiştir.

3. Seçilmiş ilçelerde bulunan Anadolu liseleri tespit edildikten sonra, her ilçeden rastgele seçim ile birer tane okul belirlenmiştir. Bu okullar; Meram ilçesinden, Meram Anadolu lisesi, Seydişehir ilçesinden, Enis Şanlıoğlu Anadolu Lisesi, Bozkır ilçesinden Bozkır Anadolu Lisesidir.

4. Seçilen okullardan lise 1, lise 2 ve lise 3. sınıflarından rastgele birer tane sınıf seçilerek araştırmanın örnekleme oluşturulmuştur.

Araştırma örnekleme 2015-2016 eğitim öğretim döneminde öğrenim gören, 109’u kız, 91’i erkek olan 200 lise öğrencisinden oluşmaktadır.

² “Myspace taklitçiliği: İnternette başka bir kişiliğe, başka bir role bürünme takıntısı.

³ Ego sörfü: Düzenli aralıklarla internette kendi ismini aratan ve hakkında internette ne gibi bilgilere ulaşıldığını kontrol eden kişilerin yakalandığı rahatsızlık.

⁴ Enforografi: Bilgi açlığını , internette dindirmeye çalışma.

⁵ Blog ifşacılığı: Bilinmemesi ve yayınlanmaması faydalı olan bilgileri çevrimiçi yayınlama merakı.

⁶ Youtube-narsizmi: Kendisini tanıtmak için sürekli kendi ve videolarını internet sitelerinde yayınlama, Yayınlama

⁷ Google takibi: Tüm yakınlarını ya da tanımadıkları kişiler hakkında internet üzerinden bilgi edinmeye çalışmak.

⁸ Siberhondrik: En ufak hastalık belirtisinde, doktora gitmek yerine internetten tedavi yöntemleri aramak.

⁹ Photolurking: İnternette saatlerce başkalarının fotoğraf albümlerine bakma

¹⁰ Wikipedializm: günün önemli bir kısmını internet ansiklopedisi Wikipedia’ya katkıda bulunmak , yazılar yazmak ve metinlerde tashih yapmaya harcamak.

¹¹ Cheesepodding: Günün büyük bir kısmını internette şarkı indirmek için kullanmak ”(Turan, 2008, S. 91)

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Yakın İlişkiler Yaşantılar Envanteri (Experience In Close Relationship, YİYE): Brennan, Clark ve Shaver tarafından 1998 yılında geliştirilen ölçeğin Türkçe psikometrik değerlendirilmesi 1999 yılında Sümer ve Güngör tarafından yapılmıştır (Sümer, 2006a: 4). Ölçek analizinden, yakın ilişkilerde 'kaçınma' ve 'kaygı' olmak üzere iki boyut elde edilmiştir. Her bir alt boyut 18'er olmak üzere, toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar her bir maddenin kendini ne kadar yansıttığını 1-7 arasında puan vererek değerlendirmiştir. İki boyut üzerinde küme analizi yöntemiyle oluşturulan YİYE, aldıkları puanlara göre, Bartholomew ve Horowitz'in (1991) geliştirdiği DBM (Dörtlü Bağlanma Modeli) içerisinde de sınıflandırılabilir. Her iki boyuttan düşük puan alan katılımcılar (düşük kaygı, düşük kaçınma) güvenli bağlanma stilinde değerlendirilmekte, her iki boyuttan yüksek alanlar (yüksek kaygı, yüksek kaçınma) korkulu bağlanma stilinde değerlendirilmektedir. Katılımcı; kaygı boyutunda yüksek, kaçınmadan düşük puan alması durumunda, saplantılı; kaygı'dan düşük kaçınma boyutundan yüksek puan alması durumunda ise kayıtsız bağlanma stilinde değerlendirilmiştir (Sümer, 2006a: 9). Böylece ölçekten hem boyutlar temelinde sürekli ölçüme dayalı, hem de kategorik sınıflandırma yöntemiyle iki tür ölçüm alınabilmektedir.

Ayrıca, Sümer ve Güngör tarafından bağlanma stillerini ölçmek için geliştirilen İA (İlişki Ölçekleri) ve İÖA (ilişki Ölçekleri Anketi) ile YİYE' nin karşılaştırılması sonucunda, Yakın İlişkiler Yaşantılar envanterinin 1) iki alt boyuttan (18'er madde ile) oluşan 36 soruluk YİYE'nin Türk kültürüne uygunluğu ve yüksek düzeydeki iç tutarlılığa (kaygı boyutu: 0,86, kaçınma alt boyutu: 0,89) sahip olması, 2) kaygı ve kaçınma boyutlarının kategorik temeldeki ölçümlerden daha yüksek yordama gücüne (1. fonksiyon (güvenli-korkulu stilleri) toplam varyansın %81'ne, 2. fonksiyon (kayıtsız-saplantılı) toplam varyansın %17'sine) sahip olması, 3) dörtlü bağlanma modeli bakımından diğer ölçeklerden daha iyi performans göstermesi, 4) diskriminat fonksiyon puanları temelinde, katılımcıların dört bağlanma grubu içinde toplam tesadüfi doğru sınıflandırılma yüzdeleri, İA için %24, İAÖ için %22 ve YİYE için %25 olması 5) güvenilirlik katsayısının yüksek olması (kaygı boyutu: 0,86, kaçınma boyutu: 0,90) ve her üç ölçeğinde (İA, İAÖ, YİYE) Türkçe uyarlamasını yapan Sümer'in tavsiyesi üzerine; Yakın İlişkiler Yaşantılar Envanteri, yapılan çalışma için uygun olduğu görülmüştür (Büyükşahin, 2006; Sümer, 2006a: 14).

2.3.2. Problemlerle internet kullanım ölçeği-ergen (PİKÖ-E): Problemlerle internet kullanım ölçeği ilk olarak Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan 'ın 2007 yılında 2491 üniversite öğrencilerinin problemlerle internet kullanım düzeylerini ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Daha sonra, 2009 yılında Ceyhan ve Ceyhan tarafından ergenlerde problemlerle internet kullanım düzeyini ölçmek amacıyla, PİKÖ temel alınarak, 678 lise öğrencisi üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Problemlerle internet kullanım ölçeği-ergen (PİKÖ-E) 'internetin olumsuz sonuçları', 'aşırı kullanım', 'sosyal fayda/sosyal rahatlık' olmak üzere üç alt boyut olmak üzere toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Söz konusu ölçeğin, toplam varyansı %49.35 iken, 14 maddeden oluşan 1. faktörün (internetin olumsuz sonuçları) varyansı %37.73, 6 maddeden oluşan 2.faktörün (aşırı kullanım) varyansı %6.48 ve 3. faktör (sosyal fayda/sosyal rahatlık) varyansı %5.14 olarak bulunmuştur (Ceyhan ve Ceyhan, 2014: 60). PİKÖ-E'nin güvenilirlik çalışmaları sonucunda, genel iç tutarlılık katsayısı α 0.93 olarak bulunurken, birinci boyutun iç tutarlılık katsayısı 0.93, ikinci boyutun iç tutarlılık katsayısı 0.76 ve üçüncü boyutunun iç tutarlılık katsayısı 0.78 bulunmuştur (Ceyhan & Ceyhan, 2014: 61). 5'li Likert tipine sahip olan ölçekten, katılımcılar her bir madde için kendilerine uygun olan seçeneği değerlendirerek cevaplamaktadır. Ölçekten en düşük 27 puan, en yüksek 135 puan alınabilmektedir (Ceyhan ve Ceyhan, 2014: 63).

2.3.3. Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi sorularından oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmaların analizinde SPSS 22 programı kullanılmış olup, ölçeklerin değişkenlerle olan ilişkileri ANOVA, Bağımsız Örneklem T- Testi, çapraz tablo ve tanımlayıcı istatistik analizleri kullanılarak yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerinden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak lise öğrencilerinin bağlanma stillerinin problemlerle internet kullanımına etkisi incelenerek açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Öncelikli olarak, bağlanma stili ve alt boyutları (kaçınma ve kaygı), problemlerle internet kullanımı ve alt boyutları (internetin olumsuz sonuçları, internetin aşırı kullanımı ve sosyal fayda/rahatlık) puanlarına dair basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Bağlanma stilleri ve alt boyutları, problemlı internet kullanımı ve alt boyutları varyans analiz sonuçları

	Bağlanma Stilleri	Kaçınma	Kaygı	PIK	İnt. Olumsuz Sonuçları	Aşırı Kullanım	Sosyal Fayda/Rahatlık
N	200	200	200	200	200	200	200
Basıklık	,34	1,06	,08	,59	1,09	-,09	,18
Çarpıklık	-,88	-,91	-,24	1,04	1,31	,18	,95

Tablo 2'ye baktığımızda, bağlanma stilleri basıklık (.34) bağlanma stilleri çarpıklık (-,88); kaçınma basıklık (1,06) kaçınma çarpıklık (-,91); kaygı basıklık (.08) kaygı çarpıklık (-,24); problemlı internet kullanım düzeyi basıklık (.59) problemlı internet kullanım düzeyi çarpıklık (1,04) bulunmuştur. İnternetin olumsuz sonuçları basıklık (1,09), internetin olumsuz sonuçları çarpıklık (1,31); internetin aşırı kullanım basıklık (-,09), internetin aşırı kullanım çarpıklık (.18) ve sosyal fayda/rahatlık basıklık (.18), sosyal fayda/rahatlık çarpıklık (.95) değerleri bulunmuştur. Bu değerlerin Tabachnick ve Fidell (2013)'in normal dağılım için kabul gördüğü -1,5 ile 1,5 aralığında olduğu görülmektedir.

Araştırma örnekleminin bağlanma stillerine ilişkin tanımlayıcı istatistik değerleri ve lise öğrencilerinin bağlanma stillerine göre problemlı internet kullanımına ilişkin tek yönlü varyans analizi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Bağlanma stilleri tanımlayıcı istatistik değerleri ve bağlanma stillerine göre problemlı internet kullanımına ilişkin varyans analizi sonuçları

Bağlanma Stilleri	N	%	%Yığılmalı	Ort	Ss	F	P
Güvenli B.	69	34,50	34,50	2,04	,61		
Kayıtsız B.	36	18,00	52,50	2,06	,60		
Saplantılı B.	22	11,00	63,50	2,43	,94	3,89	,010
Korkulu B.	73	36,50	100	2,37	,74		
Toplam	200	100		2,21	,72		

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin kaygı ve kaçınma skorları baz alınmış ve ortanca yöntemi kullanılarak bağlanma stilleri oluşturulmuştur. Buna göre kaçınma skoru 3,47 ve altı ise düşük kaçınma, 3,47'den büyükse *yüksek kaçınma* olarak ele alınmıştır. Aynı şekilde kaygı skoru 2,97 ve altında ise *düşük kaygı*, 2,97'den fazla ise *yüksek kaygı* olarak adlandırılmıştır. Bu verilere göre yapılan sınıflandırma neticesinde, araştırma örnekleminin 69 tanesi (%34,5'i) güvenli bağlanma stiline, 36 tanesi (%18'i) kayıtsız bağlanma stiline, 22 tanesi (%11'i) saplantılı bağlanma stiline ve 73 tanesi (%36,5'i) korkulu bağlanma stiline sahiptir.

Araştırmanın diğer sonucuna göre, lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin problemlı internet kullanımına göre *değiştiğini* görmekteyiz ($p = ,010 < 0,1$). Buna göre, problemlı internet kullanım ortalaması en fazla saplantılı bağlanma stilinde (2,43), ikinci yüksek oran korkulu bağlanma stilinde (2,37), üçüncü yüksek oran kayıtsız bağlanma stilinde (2,06) görülürken en düşük problemlı internet kullanım ortalaması güvenli bağlanma stilinde (2,04) görülmektedir. Bağlanma stillerinin, problemlı internet kullanımı alt boyutlarına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Problemlı internet kullanımı alt faktörlerinin internet kullanım amacı ortalamaları

Problemlı İnternet Kullanımı Alt Faktörleri	Bağlanma Stilleri	N	Ort	Ss
İnternetin Olumsuz Sonuçları	Güvenli Bağlanma	69	1,63	,65
	Kayıtsız Bağlanma	36	1,68	,74
	Saplantılı Bağlanma	22	2,12	1,16
	Korkulu Bağlanma	73	2,04	,94
	Total	200	1,85	,87
Aşırı Kullanım	Güvenli Bağlanma	69	3,14	,60
	Kayıtsız Bağlanma	36	3,14	,57
	Saplantılı Bağlanma	22	3,30	,59
	Korkulu Bağlanma	73	3,46	,60
	Total	200	3,27	,61
Sosyal Fayda/Sosyal Rahatlık	Güvenli Bağlanma	69	1,60	,71
	Kayıtsız Bağlanma	36	1,70	,76
	Saplantılı Bağlanma	22	2,04	,94
	Korkulu Bağlanma	73	1,85	,80
	Total	200	1,77	,79

Tablo 4'ün sonuçlarına göre, internetin olumsuz sonuçlarında en yüksek ortalamaya saplantılı bağlanan öğrenciler (2,12), internetin aşırı kullanımında en yüksek ortalamaya korkulu bağlanan öğrenciler (3,46) ve internetin sosyal rahatlık/fayda kullanımında en yüksek ortalamaya yine saplantılı bağlanan öğrencilerin (2,04) sahip olduğu görülmektedir. Her üçünden de düşük ortalamaya güvenli bağlanma stiline sahip öğrenciler almıştır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, elde edilen bulgulara dayalı olarak lise öğrencilerinin bağlanma stillerinin problemleri internet kullanımına etkisi incelenerek açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Araştırmanın sonuçları bağlanma stillerinin problemleri internet kullanımı üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Saplantılı ve korkulu bağlanma stiline sahip öğrencilerin problemleri internet kullanım düzeyi, kayıtsız ve güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Saplantılı bağlanma stiline sahip öğrencilerin problemleri internet kullanma düzeyi ise korkulu bağlanma stiline sahip öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Problemleri internet kullanım düzeyi en düşük öğrenciler ise güvenli bağlanma stili gösterenler olmuştur. Bağlanma stillerinin, problemleri internet kullanımı alt faktörleri sonuçlarına baktığımızda; internetin olumsuz sonuçlarından en yüksek ortalamayı saplantılı bağlanan öğrenciler, interneti aşırı kullanımı sonuçlarında en yüksek ortalamayı korkulu bağlanan öğrenciler ve son olarak sosyal fayda/sosyal rahatlık sonuçlarından en yüksek ortalamayı saplantılı bağlanan öğrencilerin aldığı görülmüştür.

Öztürk ve Mutlu (2010), sosyal kaygısı yüksek, yakın ilişki kurmakta zorluk yaşayan saplantılı bağlanan bireylerin teknolojiye dayalı iletişimi daha çok tercih ettiğini ifade etmiştir. Bundan dolayı, kaygı düzeyi yüksek olan saplantılı ve korkulu bağlanma stiline sahip öğrencilerin problemleri internet kullanımını artırdığını söylemek mümkündür. Diğer taraftan, ergenlik döneminde toplumda söz sahibi olma, sosyal çevre edinme gibi aitlik ihtiyacını karşılama gereksinimi içinde olan birey, bu ihtiyacını genellikle arkadaş ortamında giderebilmektedir. Arkadaşlık kurmakta ve başkalarıyla iletişim kurmakta zayıf olan saplantılı ve korkulu bağlanan ergen ise, bu ihtiyaçlarını yüz yüze karşılamada zorlandığından, internette karşılama eğilimindedir. Bu durumun da, problemleri internet kullanım düzeylerini artırdığı düşünülmektedir. Ergenlik döneminde risk alma davranışının fazla görüldüğü saplantılı bağlanan bireyler (Morsümbül ve Çok, 2011: 565) kendini kabul ettirmek ve bir yere ait olmak adına internetin olumsuz sonuçlarına diğer bağlanma stillerine göre daha fazla maruz kalmaktadırlar. PİK'nın 3.alt boyutu olan sosyal rahatlık bakımından yüksek ortalamaya sahip saplantılı bağlanan ergenler, yüz yüze iletişime nazaran internette iletişim kurmayı tercih ettiğinden dolayı, internette kendini daha rahat hissettiği düşünülmektedir. Kaçınma ve kaygı düzeyi yüksek olan korkulu bağlanma stiline sahip bireyler, içe dönük ve kendi kendine idare etme yapısına sahip olduklarından dolayı interneti aşırı kullanıma daha çok meyilli olmaları beklenmektedir.

Bağlanma stili ile problemleri internet kullanımı arasında anlamlı ilişki bulunduğu farklı araştırmalarla da desteklenmiştir (Debernardi, 2012; Odacı ve Çıkrıkçı, 2014; Özkan, 2013; Shin, Kim & Jang, 2011), bağlanma stillerinin alt boyutları açısından farklılık göstermektedir. Saplantılı ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin, problemleri internet kullanım düzeyi bakımından yüksek olması Özkan (2013)'nin araştırması tarafından da desteklenirken, Özkan (2013); korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin, saplantılı bağlanma stiline sahip bireylere göre daha fazla problemleri internet kullanım düzeyine sahip olduğunu ileri sürmüştür. Diğer taraftan, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde problemleri internet kullanımı düşük olduğu bu araştırmanın sonuçlarından biridir. Odacı ve Çıkrıkçı (2014)'nin araştırmasına göre de, kayıtsız ve saplantılı bağlanan bireylerde daha fazla problemleri internet kullanımı görülürken, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde çok daha az problemleri internet kullanımı görülmektedir. Shin ve arkadaşlarının (2011) yapmış olduğu araştırma sonucuna göre ise, yüksek kaygı ve kaçınma gösteren korkulu bağlanma stiline sahip bireylerle problemleri internet kullanımı arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmaların ortak sonucuna baktığımızda, güvenli bağlanan bireylerin problemleri internet kullanım düzeyleri, güvensiz bağlanma stili (saplantılı, korkulu ve kayıtsız) gösteren bireylere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, saplantılı bağlanma stiline sahip ergenlerin diğer bağlanma stillerine göre daha fazla problemleri internet kullanıcısı olması, araştırmadan araştırmaya farklılık göstermektedir.

Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda yapılacak araştırmalar için şu önerilerde bulunulabilir; bu araştırma lise öğrencileri ile sınırlı kalmıştır. Yapılacak araştırmanın ilköğretim, üniversite düzeyinde gerçekleştirilerek, ölçülen faktörlerin farklı gelişim dönemlerinde ki etkisi görülebilir. Problemleri internet kullanımı farklı değişkenlerle ilişkisi incelenerek (sosyal-ekonomik seviye, anne ya da babadan ayrı yaşama) problemleri internet kullanım nedenlerine yenileri eklenebilir. Araştırmadan elde edilen sonuçların güncel olmasından dolayı, sonuçlar alanla ilgili çalışma yapanlar tarafından kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- AKIN, R. S. (2011, Temmuz). *Ergenlerde Bağlanma Stilleri, İnternet Sosyal İletişim Ağlarını Kullanımı ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- AYDOĞDU, T. (2013). *Bağlanma Stilleri, Başa Çıkma Stratejileri ile Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- BARTHOLOMEW, K. & Horowitz, L. M. (1991). "Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four- Category Model", *Journal of Personality and Social Psychology*, 2(61), ss. 226-244.
- BEARD, K. W. & Wolf, E.M. (2001). "Modification in The Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction", *Cyber Psychology & Behaviour*,3(4), ss. 377-383.
- BELSKY, J. (2002). "Developmental Origins Of Attachment Styles", *Attachment & Human Development*, 4(2), ss. 166-170. DOI: 10.1080/14616730210157510. [http:// dx.doi.org/10.1080/14616730210157510](http://dx.doi.org/10.1080/14616730210157510) adresinden, 12/12/2014 tarihinde alınmıştır.
- BONAB, B. G. & Koohsar, A. A. H. (2011). "Relations Between Quality of Attachment and Psychological Symptoms in College Students", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, ss. 197-20.
- BOWLY, J. (2012). *Sevgi Bağlarının Kurulması ve Bozulması*, (Çev: M. Kamer). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- BULUŞ, A. , Erdoğan, S. & Özel, B. (2012). *TR-52 Bölgesi İlçeleri Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi*; TR52-12, TD01/045, Konya: *Mevlana Kalkınma Ajansı*.
http://www.mevka.org.tr/Content/ViewArticle/tr52_bolgesi_ilceleri_sosyal_gelismislik_endeksi?articleID=FnoMnyQMkEZfzBrIcYtE7Q%3D%3D adresinden 07/08/2015 tarihinde alınmıştır.
- BÜYÜKŞAHİN, A. (2006). *Yakın İlişkilerde Bağlanma: Yatırım Modellerinin Bağlanma Stilleri ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- CEYHAN, A.A. & Ceyhan, E. (2014). "Problemlı İnternet Kullanım Ölçeğinin Ergenlerde Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması", *Bağımlılık Dergisi*, 15(2), ss. 56-54.
- CEYHAN, E. (2008). "Ergen Ruh Sağlığı Açısından Bir Risk Faktörü:İnternet Bağımlılığı", *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), ss. 109-116.
- CEYHAN, E., Ceyhan, A. A. & Gürcan, A. (Ocak, 2007). "Problemlı internet Kullanımı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7 (1) , ss. 387- 416.
- CHOTAL, J., Jonasson, M., Hagglöf, B. & Adolfsson, R. (2005). "Adolescent attachment styles and their relation to the temperament and character traits of personality in a general population", *European Psychiatry* , 20, ss. 251-259.
- DAVIS, R. A. (2001). "A Cognitive-Behavioral Model Of Pathological Internet Use", *Computer in Human Behaviour* ,17, ss. 187-195.
- DAVIS, R.A. , Flett, G.L. & Besser, A. (2002). "Validation of a New Scale for Measuring Problematic Internet Use: Implications for Pre-employment Screening", *CyberPsychology & Behaviour* , 4(5), ss. 331-345.
- DEBERNARDI, N. R. (2008). "Problematic internet use: exploring the roles of attachment and social competency", *Journal in Counseling Psychology*.
- DENİZ, M. E. (2006). "Ergenlerde Bağlanma Stilleri İle Çocukluk İstismarları ve Suçluluk-Utanç Arasındaki İlişki", *Eurasian Journal of Educational Resaerch*, 22 ss.89-99.
- DİNÇ, M. (2010). *İnternet Bağımlılığı*, İstanbul: Ferfir Yayınları.
- DOĞAN, H., Işıklar, A. & Eroğlu, S. E. (2008). "Ergenlerin Problemlı İnternet Kullanımın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi (KKEFD)*, 18, ss. 106-124.
- EGECİ, I. S. & Gencoz, T. (2011). "The Effects of Attachment Styles, Problem-Solving Skills, and Communication Skills on Relationship Satisfaction", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*,30, 2324-2329.
- GRIFFITHS, M. (2000). "Does Internet and Computer "Addiction" Exist? Some Case Study Evidence", *Cyber Psychology & Behaviour* , 2(3), ss. 211-218.
- GÜNEŞ, A. (2014a). *Güvenli Bağlanma*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- GÜNEŞ, S. (2008). *İnternet Kullanımı ve Aile: Ankara*, Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- HALL, A. S. & Parsons, J. (2001). "Internet Addiction: College Student Case Study Using Best Practice in Cognitive Behaviour Therapy", *Journal of Mental Health Counseling*, 4(23), ss. 312-327.
- HAMARTA, E. (2004). "Bağlanma Teorisi", *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, ss. 53-56.
- HONARI, B. & Saremi, A. A. (2015). "The Study of Relationship Between Attachment Styles and Obsessive Love Styles", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 165, ss. 152-159.
- KARAKUŞ, Ö. (2012). "Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki", *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 2(23), ss. 33-46.
- KO, C. H., Yen, J. Y., Chen, C.C., Chen, S. H. & Yen, C. F. (2005). "Proposed Diagnostic Criteria of Internet Addiction for Adolescents", *The Journal of Nervous and Mental Disease* , 11(193), ss. 728-733.
- Mevlana Kalkınma Ajansı (2011). *Konya Karaman İlçeleri Sosyal Gelişmişlik Endeksi*, Bölgesel Araştırma Raporları Serisi.
https://www.google.com.tr/url?sa=t&rc=tj&q=&esrc=s&source=web&ccd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjzLubpgIbKAhXDjwKHVcIBhIQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mevka.org.tr%2FDownload.aspx%3FfilePath%3DMNk5Pd8N2%2BIR7IPha4ny6Q%3D%3D&usg=AFQjCNFvks_8FkJMuoEL_-9-Tb6_-vGfRg&sig2=2iiklPwZb7aigMs3jz2-cA&bvm=bv.110151844,d.bGg adresinden 07/08/2015 tarihinde alınmıştır.
- MESTÇİ, A. (2007). "Türkiye İnternet Raporu", *XII. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 8-10 Kasım 2007, ss. 175-183, Ankara.
http://inet-tr.org.tr/inetconf12/kitap/Bildiriler/30_24_inet07.pdf adresinden 14/01/2016 tarihinde alınmıştır.
- MORSÜMBÜL, Ü. & Çok, F. (2011). "Bağlanma ve İlişkili Değişkenler", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), ss. 553-570, eISSN: 1309-0674, p ISSN : 1309-0658.
- MORSÜMBÜL, Ü. (2014). "İnternet Bağımlılığının Bağlanma Stilleri, Kişilik Özellikleri, Yalnızlık ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi", *International Journal of Human Science*, 11(1), ss. 357-372.
- ODACI, H. & ÇIKRIKCI, Ö. (2014). "Problematic Internet Use in Terms of Gender, Attachment Styles and Subjective Well Being in University Students", *Computer in Human Behaviour* , 32, ss. 61-66.
- ÖGEL, K. (2012). *İnternet Bağımlılığı: İnternetin Psikolojisini Anlamak ve Bağımlılıkla Başa Çıkmak*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- ÖZKAN, Ö. (2013). *İnternet Kullanımıyla İlgili Değişkenlerin Cinsiyet, Kişilik Özellikleri, Yaşam Doyumu Ve Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- ÖZTÜRK, A. & Mutlu, T. (2010). "The Relationship Attachment Styles, Subjective Well-Being, Happiness and Social Anxiety Among University Students", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, ss. 1772-1776.
- PASTORE, M. A. (2013). *Correlation Study Between Attachment Style and Substance Dependence*, California: Pacifica Graduate Institute.

- SHIN, S. E., Kim, N. S. & Jang, E. Y. (2011). "Comparison of Problematic Internet And Alcohol Use and Attachment Styles Among Industrial Workers in Korea", *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 11(14), ss. 665-672, DOI: 10.1089/cyber.2010.0470.
- SÜMER, N. & Güngör, D. (1999). "Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), ss. 35-58.
- SÜMER, N. (2006). *Ergenlikte Ebevyın Tutum ve Davranışlarının Bağlanma Kaygısındaki Rolü*, 11. Ergen günleri, Hacettepe Üniversitesi, Aralık 2006 (ss.1-11), <http://rrl.psy.metu.edu.tr/yayinlar.html> adresinden 14/01/2016 tarihinde alınmıştır.
- SÜMER, N. (2006a). "Yetişkin Bağlanma Ölçeklerinin Kategoriler ve Boyutlar Düzeyinde Karşılaştırılması", *Türk Psikoloji Dergisi*, 21 (57), ss. 1-22.
- TURAN, S. (2008). *İnternet Ağında Çocuğum: Çocuğumu İnternet ve Bilgisayarın Zararlarından Nasıl Korurum?*, İstanbul: Gül Yurdu Yayınları.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2015). *Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 adresinden, 4/5/2015 tarihinde alınmıştır.
- TÜZÜN, O. , & Sayar, K.(2006). "Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji", *Düşünen Adam*, 19(1), ss. 24-39.
- WEIMER, B. L., Kerns, K. A. & Oldenburg, C. M. (2004). "Adolescents' Interactions with A Best Friend: Associations with Attachment Style", *J. Experimental Child Psychology* , 88, ss.102-120.
- YELLOWLEES, P. M. & Marks, S. (2007). "Problematic Internet use or Internet addiction?", *Computer in Human Behavior*, 23 ss. 1447-1453.
- YOUNG, K. S. & Rodgers, R. C. (1998). "Internet Addiction: Personality Traits Associated with Its Development", *69th annual meeting of the Eastern Psychological Association*, Nisan 1998, University of Pittsburgh at Bradford, http://netaddiction.com/articles/personality_correlates.pdf adresinden 14/12/2014 tarihinde alınmıştır.
- YOUNG, K.S. (2004). "Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences", *American Behavioral Scientists* , 4(48), ss. 402-415.